

Maria Conca, Josep Guia (2014), *La fraseologia. Principis, mètode i aplicacions*, Alzira, Bromera / IIFV (ISBN 9788490262818), 216 pp.

«Sense la perspectiva fraseològica, la lingüística va una mica coixa, de manera que no es poden abordar correctament i completa determinats estudis lingüístics com l'anàlisi del discurs, l'aprenentatge de llengües, la confecció de diccionaris, les traduccions o la caracterització estilística» (p. 9). Amb aquestes paraules de «Presentació» M. Conca i J. Guia obrin el seu llibre i marquen l'esperit de l'obra: oferir al lector un panorama general de la jove disciplina fraseològica dins dels estudis de la lingüística.

El lector pot estar segur de trobar-hi una explicació clara i concisa sobre el tema, ja que estarà guiat per la mà experta dels autors en tot moment. Ambdós són fraseòlegs consolidats, rigorosos i apassionats, encara que han seguit camins d'investigació ben diferents. Maria Conca —doctora en Filologia Catalana que desenvolupà la seua tasca acadèmica en el Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València fins a la seua jubilació— ha estat lligada de forma molt estreta a la consolidació de la recerca fraseològica a Espanya. La seua obra *Paremiologia*, de 1987, va ser una de les manifestacions primerenques d'aquesta incipient disciplina al nostre país, i més tard M. Conca va continuar per la sendera fraseològica tant en la seua activitat acadèmica com investigadora. J. Guia, per la seua banda, és un doctor en Matemàtiques (1974) «seduït pel verí de la fraseologia» fins al punt d'obtenir en 2008 un segon doctorat, en Filologia Catalana aquesta vegada. Tot junts, M. Conca i J. Guia, són autors d'un bon grapat d'obres dedicades, molt especialment, a la paremiologia i a la fraseologia diacrònica que avalen una trajectòria ferma i compromesa amb l'estudi d'aquesta disciplina en la llengua catalana.

El llibre *La fraseologia. Principis, mètode i aplicacions* és, d'alguna manera, el resultat d'aquest compromís, perquè el seu plantejament és d'índole clarament didàctica i divulgativa. Tenim davant, per tant, un manual que pretén, de forma senzilla i il·lustrativa, introduir el lector en el complex i apassionant món de la recerca fraseològica i oferir a l'investigador interessat en el tema un conjunt de principis i eines metodològiques que, segons els autors, han de guiar una acurada anàlisi d'aquesta parcel·la del llenguatge. Per a aconseguir aquests objectius, el llibre «bascula» entre la revisió general de l'estat de la qüestió a l'àmbit hispànic i la presentació de les propostes pròpies dels autors, per tal de trobar-hi un equilibri rigorós i esclaridor.

En aquesta línia, l'estructura de l'obra es concep com una bastida que suporta una exposició fàcil de seguir. És composta per quatre grans blocs temàtics, a banda de «Presentació» inicial i els apartats de «Conclusió» i «Bibliografia». Cadascun dels blocs temàtics es dedica a un aspecte concret de l'estudi fraseològic que va encadenant-se

amb els següents, seguint una progressió des de les qüestions més generals de la disciplina (capítols I i II) cap a un major aprofundiment amb una proposta metodològica d'anàlisi (capítol III) i amb diverses aplicacions (capítol IV).

Així, l'exposició s'obri amb el capítol «La fraseologia i el fràsic» en el qual els autors proposen un breu repàs de la fraseologia concebuda com a disciplina dedicada a l'estudi del *fràsic* d'una llengua. Aquest terme d'encunyació pròpia fa referència al conjunt de les expressions codificades del discurs, és a dir, tot el patrimoni de les *unitats fràsiques* existents en un idioma. En opinió dels autors, les precisions terminològiques com *unitat fràsica*, *unitat estilística* o *fràsic estilístic* permeten perfilar el caràcter lingüístic de la disciplina de fraseologia i l'alliberen «d'altres accepcions més trivials» (p. 9). La immersió històrica, així com l'anàlisi de la vinculació de la fraseologia amb altres branques de la lingüística, completen aquest recorregut formatiu on el lector no expert en el tema es familiaritza amb els conceptes bàsics de la disciplina.

El capítol II, titulat «Les unitats fràsiques», indaga en les característiques categorials dels elements que componen el fràsic. Aquesta recerca s'enfoca tant des del punt de vista de la formació de les unitats fràsiques en la diacronia com des del seu funcionament sincrònic. Així, la incidència dels processos com *lexicalització*, *gramaticalització*, *metaforització* i altres s'analitza com a component de l'evolució diacrònica d'una unitat fràsica. D'altra banda, els trets definitoris d'aquest tipus d'unitats i les seues característiques classificatòries són abordats en relació a la funcionalitat sincrònica del fràsic. A més d'una concepció tipològica àmplia ja consolidada com és la de G. Corpas Pastor (1996), M. Conca i J. Guia proposen incloure en l'anàlisi fràsica les *unitats estilístiques* o *estilemes*, és a dir, el fràsic característic de l'estil d'un determinat autor, d'una escola, d'un gènere o d'una època.

Les reflexions entorn dels estilemes enllacen directament amb la qüestió del caràcter contextual de les unitats fràsiques abordada al següent capítol III «Les unitats fràsiques i el context». Com defensen M. Conca i J. Guia, «les unitats fràsiques, precisament per la seua complexitat significativa, cal que siguen estudiades en context» (p. 82). La capacitat d'aquestes unitats de transmetre valors addicionals d'índole diasi-tèmica —diacrònics, diatòpics, diastràtics i diafàsics— configura l'anomenada *funció inherent fraseològica* (Zuluaga 1997), que és complementada, en opinió dels autors, amb la *funció discursiva* que reflecteix la intenció comunicativa amb què és usada.

La caracterització contextual de les unitats fràsiques i estilístiques comporta un canvi en l'enfocament metodològic de l'anàlisi d'aquestes mostres lingüístiques. El *mètode de concordances fràsiques*, que proposen M. Conca i J. Guia a continuació, busca aconseguir un estudi contextualitzat complet de les unitats fràsiques i estilístiques, perquè indica pautes de la seua localització, identificació, inventari i validació

«mitjançant recurrències concordants en el mateix text o en d'altres» (p. 86). Aquesta aportació metodològica esdevé un dels punts centrals de l'obra perquè presenta una eina que assegura una anàlisi del fràsic rigorosa i que evita tot tipus de «plantejaments intuïtius, generalistes i globalitzadors» (p. 88). Es tracta d'una proposta genuïna dels autors que completa, d'aquesta manera, els altres continguts del manual plantejats com a revisions de l'estat de la qüestió.

L'exposició i el desenvolupament de les línies mestres del mètode de concordances fràsiques constitueix el nucli del capítol III. Els autors advoquen per un estudi estructurat el resultat del qual ha de ser un corpus fràsic i estilístic ordenat i clar. Per això, l'apartat 6é d'aquest capítol, titulat «La formació del corpus fràsic extret d'un corpus textual» actua com un exemple il·lustratiu de l'aplicació de la metodologia desenvolupada a *L'Espill*, l'obra del segle XV tradicionalment atribuïda —amb molts dubtes, però— a Jaume Roig. Seguint el mètode de concordances fràsiques, M. Conca i J. Guia expliquen els passos escomesos per a elaborar un corpus ampli de la varietat fràsica i estilística d'aquesta joia del segle d'or valencià. Cada registre del corpus és representat mitjançant una fitxa amb quinze dominis els quals reflecteixen els diversos aspectes de la significació i la funció discursiva de cada ítem analitzat. Sens dubte, en aquest capítol el lector interessat se sentirà atret per una exposició clara i coherent que aconsegueix convèncer els lectorssobre la pertinença i la utilitat de l'enfocament metodològic proposat.

Com ja recull el títol del llibre —*La fraseologia. Principis, mètode i aplicacions*— un estudi íntegre sobre qualsevol fet lingüístic ha d'abraçar, també, el seu vessant aplicat. Per això, el darrer capítol del llibre — «Les aplicacions de la fraseologia» — és dedicat als aspectes aplicats de la disciplina. Diversos àmbits com l'anàlisi del discurs, l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües, la fraseologia i la fraseografia comparades o la traductologia fraseològica esdevenen el focus d'atenció en aquest capítol. Així mateix, M. Conca i J. Guia defensen la idea de la utilitat de la fraseologia per als estudis estilomètrics mitjançant el que ells anomenen l'*estilometria de base fraseològica*. Aquesta tècnica es basa en l'anàlisi quantitativa i qualitativa del repertori fràsic i estilístic d'una obra i resulta rellevant per a la caracterització d'estil.

L'apartat de «Conclusió» tanca el llibre i reitera el seu objectiu divulgatiu i pedagògic, basat, com els propis autors assenyalen, en una equilibrada combinació entre la innovació i la recerca precedent. Per aquest motiu, el manual busca ser d'utilitat no només per al públic no especialista en la matèria, sinó alhora per als fraseòlegs i lingüistes en general.

En definitiva, *La fraseologia. Principis, mètode i aplicacions* esdevé una aportació valuosa a l'estudi lingüístic de la fraseologia en català, tant pel seu plantejament

didàctic com per ser una completa i concisa revisió de l'estat de la qüestió de la disciplina. S'ompli, per tant, una llacuna bibliogràfica important pel que fa a la fraseologia en català, i de segur que l'obra de M. Conca i J. Guia es convertirà en un referent en aquest sentit. A més, el *mètode de concordances fràsiques* proposat pels autors, ofereix un marc metodològic i procedimental innovador que cridarà l'atenció dels investigadors interessats en el tema. Per totes aquestes raons, tenim davant una obra que era necessària, amb un gran potencial didàctic i que ofereix noves eines per a les investigacions futures.

LARISSA TIMOFEEVA TIMOFEEV
Universitat d'Alacant

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CORPAS PASTOR, G. (1996) *Manual de fraseología española*, Madrid, Gredos.
ZULUAGA, A. (1997) «Sobre las funciones de los fraseologismos en textos literarios»,
Paremia, 6, pp. 631-640.